

χοησες. Ἀκολούθως μὲ τὴ διαγωγή μας καὶ ὄχι ἐν θεωρία, νὰ διδάσκουμε τὰ παιδιά μας τὴν ἠθικὴν. Νὰ μεταχειρίζομαίτε μὲ φιλάνθρωπία τὸ δουλερτὴ μας γιὰ ὅσον ἀποβλέπει τὸ φαιγντό του, τὸν ὕπνο του, τὴν ἀνάπαυή του· νὰ γναιάζομαίστε νὰ μὴν τοῦ λείπη ποτὲ τὸ μνηστεικόν του, καὶ τὰ λόγια μας νὰ εἶναι εὐγενικὰ μαζὺ του· ἀλλὰ νὰ ἐπαγορευνοῦμε μὲ αὐστηρότητα ἀπάνου στὴ διαγωγή του, ἢ ὅπια, ἔν σκανδαλοποιά, ἢμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν μας, ἢ τὴν ἡσυχία μας, ἢ τὸ συμφέρον καὶ τὴν εὐδαιμονία μας. Τὰ χρήματα τῆς οἰκογένειας νὰ μὴν εἶναι μοναχικά μας, ἀλλὰ τῆς οἰκογένειας ὅλης· καὶ νὰ στοχάζεται κάθε μέλος, ὅτι, τὸ νόμισμα ποῦ ἤθελε ξοδέψῃ γιὰ ἰδιαίτερή του εὐχαρίστηση, ἐναντίον εἰς τὴν εὐχαρίστηση τῶν ἀλλοτῶν, εἶναι μία κλεψιά, ἢ μιὰ τυραννία.

Τοιοιτοτρόπως κανονισμένη ἡ οἰκογένεια, μέσα εἰς αὐτὴν ἤθελε ἀναγεννηθοῦμε... Ἡ κοινωνία μας τότε ὡς ἔξ ἀπροόπτου ἤθελε ἴβρεθῆ, συνθεμένη ἀπὸ πολίτες τίμους καὶ ἄξιους. Τότε ἤθελ' ἔχουμε νὰ στείλωμε στὴν κυβέρνησιν ἀνθρώπους ἀρμοδίους νὰ κυβερνοῦνε ὄχι ὡς κομματάρχιδες, ἀλλὰ ὡς ἀληθινοὶ κυβερνήτες, ἀνώτεροι τῶν πολιτικῶν κομμάτων· καὶ τὰ κόμματά μας δὲν ἤθελε φέρουν ἐμπρὸς οὔτε πρόσωπα, οὔτε ἀπάτες, ἀλλὰ πεποιθήσες, ἢ ὁποῖες, ἐξακολουθιὰ διαφιλονικούμενες ἐν καλῇ πίστει ἤθελε τείνουνε πάντα εἰς τὴν περισσύτερη καλητέρευση τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἀτόμου.

Ἡ ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ ΚΑΠΟΤΕ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ

(Ἀπριλῆς) 1852.

Ἄν ἕνας πηγένοντας ἄλλαξε δρόμο διὰ νὰ φθάσῃ γλιγορότερα στὸ σκοπὸ του, καὶ εὔρισκεν ὅμως ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος δρόμος εἰς τὸν ὁποῖον ἐμπήκε φέρνει ἄλλοῦ τί ἐπρεπε νὰ κάμῃ ; νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ πηγένη, ἢ νὰ γυρίσῃ νὰ πιάσῃ τὸν πρῶτο δρόμο ; Ὅταν ἕνας σφάλῃ τὸ δρόμο σὲ μιὰ του ὁδοιοπορία, ἢ ὑλικότητα τοῦ σφάλματος καταστένει πάρα φανερὴ τὴ χρεία τῆς ὀπισθοδρομήσεως, ἐνῶ κανένα ὄφελος, κανένα πάθος δὲν τότε σπρόχγει ἐκεῖ ποῦ δὲν εἶναι σκοπὸς του νὰ πᾶῃ. Εἰς τὰ πολιτικὰ ὅμως δὲν συνεβαίνει τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Εἰς τὰ πολιτικὰ λείπει ἡ ὑλικότητα, καὶ γίλια πάθη μαζὺ ἐνωμένα μᾶς τυφλώνουνε, μᾶς πεισμώνουνε, καὶ ἐξακολουθοῦνε νὰ μᾶς σπρόχγουνε στὸ σφαλερὸ δρόμο, δείχνοντάς μας εἰς τὰ ἐμπρὸς τὸ ξεθύμασμα τοῦ πείσματός μας, εἰς τὰ ὀπίσω τὴν ἐντροπήν.

Ἐμεῖς ἐπροοδέβαμε ἀπουκάτω στὸ σύστημα τῶν Κομεσταδωνί· πρόοδο μικρὴ βέβαια, μὰ ὅμως ἐπροοδέβαμε.

1. Come stà. Τοῦτες ἡ δύο ἰταλικὲς λέξεις εἶν' ἐκείνες ὁποῦ οἱ παλαιοὶ μας Νομοδέχτες ἐπρεπε νὰ προσφέρουνε κάθε ποῦ τοὺς ἐπαρουσιάζοτουνε ἕνα νομοσχέδιον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἀκωσούθως τὸ νομοσχέδιον ἐννοεῖτο ὡς ἀπερασμένο. Ἀπὸ τοῦτες τὲ δύο λέξεις ἐμεῖς ἐκάμαμε.

Ἄν. ὁ Κομεστάς
Γεν. τοῦ Κομεστά. κ.τ.λ.